



سیاست‌های دولت برای ساماندهی اقتصاد تقویت می‌شود

## تداوم رشد تولید و جهش اقتصادی

### گزارش

مطابق گزارش منتشرشده توسط مرکز آمار، رشد اقتصادی تابستان ۱۴۰۲ نسبت به تابستان ۱۴۰۱، ۷.۹ درصد بوده است. آمار بیکاری نیز به رقم ۷.۹ درصد رسید. در این کوتاه‌نوشت به دنبال آن هستیم که علل دستیابی به این نرخ رشد در اقتصاد ایران را بررسی کنیم و بدانیم که چطور می‌توان در جهت تقویت این دو عدد در مسیر دستیابی به اهداف ابلاغیه برنامه هفتم توسعه دست یافت.

**جبران یک دهه فرصت‌سوزی طی دو سال**  
همان‌گونه که در آمار مشاهده می‌شود، رشد اقتصادی در طول دهه ۹۰ یعنی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹، ۵ درصد منفی و در ۵ سال مثبت بوده است. میانگین رشد اقتصادی در طول این دهه، فقط ۰.۶ درصد بوده

است. با روی کار آمدن دولت سیزدهم، رویکرد جدیدی بر اقتصاد کشور حاکم شد. دولت سیزدهم تلاش کرد با استفاده از ظرفیت‌های اقتصادی داخلی و با در نظر گرفتن مؤلفه‌های قدرت اقتصادی منطقه‌ای و با تعامل سازنده با کشورهای منطقه و کشورهای مستقل از بلوک غرب، نظام اقتصادی کشور را بازطراحی کند. در اولین گام در این دولت، بحران کرونا که کشور به پایان رسید و کسب‌وکارهایی که به صورت نیمه‌تعطیل یا تعطیل درآمده بودند، به‌طور گسترده بازگشایی شدند. احیای واحدهای نیمه‌تعطیل، نهضت احیای کارخانه‌های تعطیل شده، آغاز فرایند بازتولید مسکن برای عموم مردم، آغاز فرایند احداث راه‌های ریلی ترانزیتی، بازسازی و ایجاد نیروگاه‌های برق هیدروکربوری و تجدیدپذیر، برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری جهت ایجاد پالایشگاه‌ها و پتروپالایشگاه‌های جدید در مقیاس‌های تولیدی متنوع و تعاملات تجاری گسترده

منطقه‌ای، موتور اقتصاد کشور را دوباره روشن کرد. دولت سیزدهم توانست در همان سال اول، رشد ۴.۸ درصدی و در سال دوم، رشد اقتصادی ۴.۹ درصدی را رقم بزند. تداوم رویکرد دولت سیزدهم توانست خود را بار دیگر در رشد اقتصادی بهار نشان دهد. محاسبات مرکز آمار ایران نشان می‌دهد که رشد اقتصادی کشور در بهار ۱۴۰۲ نسبت به بهار ۱۴۰۱، ۷.۹ درصد رشد کرده است. با تقسیم کار و درعین حال هماهنگی فزاینده که در بدنه اقتصادی دولت رخ داده است، ترکیب سیاست‌های تثبیت نرخ ارز توسط بانک مرکزی از یک‌سو و تسهیل مجوزدهی به کسب‌وکارها، علی‌الخصوص کسب‌وکارهای خرد از سوی دیگر موجب شده است که مردم ریسک سرمایه‌گذاری در حوزه تولید را بپذیرند و کاهش نرخ تشکیل سرمایه متوقف شود. نرخ که به‌طور میانگین در طول سال‌های دهه ۱۳۹۰، منفی ۵ درصد بوده است و در طول

اگرچه میانگین رشد اقتصادی در طول دهه ۹۰، فقط ۰.۶ درصد بوده است اما دولت سیزدهم توانست در همان سال اول، رشد ۴.۸ درصدی و در سال دوم، رشد اقتصادی ۴.۹ درصدی را رقم بزند

این سال‌ها، نتیجه‌ای جز استهلاک سرمایه‌ها و فرسوده‌شدن زیرساخت‌های تولیدی و فنی نداشته است. به‌عبارت دیگر در طول سال‌های دهه ۱۳۹۰، بخش‌های تولیدی کشور که با کمترین سطح نوسازی برخی از نیازهای تولیدی کشور رافع کنند، امروز بشدت نیاز به ورود سرمایه دارند. نرخ تشکیل سرمایه در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ مثبت شده و در بهار ۱۴۰۲ نسبت به بهار ۱۴۰۱ به عدد قابل قبول ۷.۱ درصد رسیده است.

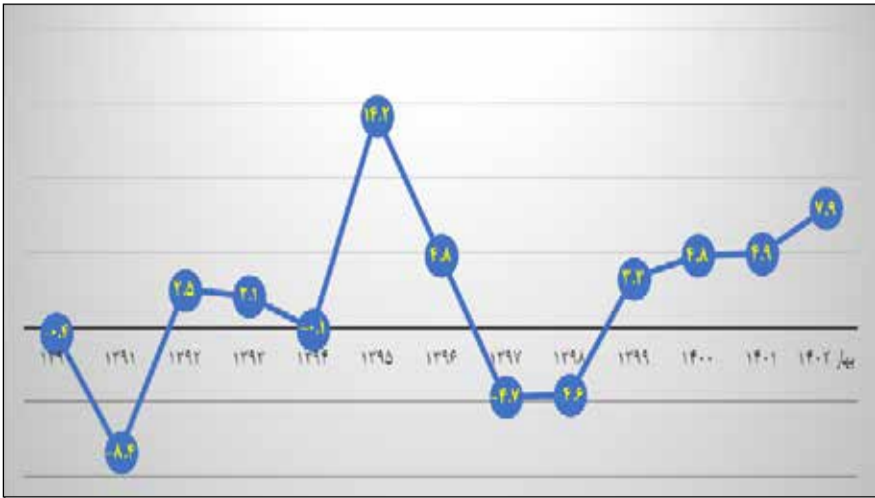
### اصلاح ساختار بودجه در مسیر عملکردمحوری

باتوجه به نقش و جایگاه دولت و هزینه‌های دولت در رشد اقتصادی، سازمان برنامه و بودجه نیز با اهرم‌های در اختیار، مسیر برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی را متناسب با هدف‌گذاری رشد اقتصادی تنظیم کرده است. توجه به مردمی‌سازی اقتصاد و عدالت‌محوری در تنظیم سیاست‌ها و

اولویت‌دادن به پروژه‌های پیشران در تنظیم برنامه هفتم توسعه را می‌توان از نقاط عطف این برنامه در حوزه رشد اقتصادی دانست. اصلاح ساختار بودجه در مسیر عملکردمحوری، توجه به نقاط اصابت بودجه، نظارت میدانی بر عملکرد بودجه علی‌الخصوص در حوزه مخارج عمرانی، اولویت‌دادن به مطالبات مردم در حوزه‌های تولید کالاها و اساسی و تشویق‌کنندگان و کشاورزان، تسهیل راه‌اندازی پروژه‌های بزرگ ملی با محوریت شورای اقتصاد و شورای عالی انرژی نیز از دیگر عملکردهای سازمان برنامه و بودجه در این حوزه است.

### تکریمی شدن نرخ بیکاری

عملکرد تاریخی دولت سیزدهم در عرصه اشتغال‌زایی نیز بسیار قابل توجه است. نرخ بیکاری از ابتدای دولت سیزدهم همگام با افزایش مشارکت اقتصادی، تکریمی شده است. برنامه‌های تولید اشتغال محور در سال ۱۴۰۲ به شدت مورد توجه سازمان



رشد رشد اقتصادی در ۱۰ سال اخیر

بهار	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰
بهار	۷.۱	۷.۹	۴.۱	-۷.۷	-۱۵.۴	-۱۸.۰	۹.۰	۱۹.۶	-۱۲.۵	۹.۷	-۷.۸	-۳.۴	۱.۷

رشد نرخ تشکیل سرمایه از سال ۹۰ تا بهار ۱۴۰۲

برنامه و بودجه قرار گرفته است. به نحوی که در آبان‌ماه ۱۴۰۲، این سازمان بودجه مربوط به تبصره ۱۸ را تقریباً به‌طور کامل به دستگاه‌های مربوطه ابلاغ کرد. همچنین در سال اخیر حجم عظیمی از وجوه تخصیص داده‌شده در سال گذشته نیز در قالب این تبصره تخصیص داده شد. انتظار می‌رود که تزریق منابع فوق که با تسهیلات بانکی قرض الحسنه و سایر انواع تسهیلات در نظام بانکی ترکیب می‌شود، در نیمه دوم ۱۴۰۲، روح جدیدی را به عرصه نظام تولیدی کشور بدمد و زمینه را برای تداوم و بهبود عملکرد رشد اقتصادی کشور فراهم کند. به نظر می‌رسد با تداوم سیاست‌های منسجم دولت در عرصه اقتصادی می‌توان انتظار تداوم و تشدید رشد اقتصادی در نیمه دوم سال ۱۴۰۲ را نیز داشت به‌نحوی که بتوان به هدف برنامه هفتم توسعه در رشد اقتصادی ۸ درصد در همین سال‌های اول برنامه و چه بسا پیش از سال اول برنامه دست یافت.

## حدود یک میلیون و ۹۰۰ هزار واحد مسکونی در حال ساخت است



یکی از بزرگ‌ترین طرح‌ها در خدمات فنی و مهندسی و ایجاد راه به طول ۲۴۲ کیلومتر در ترکمنستان اشاره کرد و گفت: در این زمینه قراردادی توسط شرکت‌های ایرانی به ارزش ۵۵۰ میلیون دلار انعقاد شد که یکی از بزرگ‌ترین طرح‌های فنی مهندسی در کشورهای خارجی است. بذریاش بیان داشت: این طرح بعد از طرح راه‌سازی کشور ارمنستان، دومین طرح بزرگ راه‌سازی در منطقه و در خارج از کشور است که نشان‌دهنده توان خوب فنی مهندسی شرکت‌های ایرانی است. وزیر راه و شهرسازی درباره طرح احداث خطوط برق به ارزش ۲۰۰ میلیون دلار که از طرح‌های بسیار بزرگ منطقه و در حوزه انتقال برق تعریف شده است نیز اظهار داشت: در این خصوص هم توافق‌هایی انجام شده و صادرات خدمات فنی و تجهیزات برق برقرار می‌کنیم و توافق‌هایی را انجام خواهیم داد. وزیر راه و شهرسازی به

بزرگ‌ترین، مهم‌ترین و راهبردی‌ترین پروژه‌های کشور عنوان کرد و گفت: این اتفاق یک گام بلند به سمت تبدیل شدن هاب منطقه در حوزه فرودگاهی خواهد بود. بذریاش با بیان اینکه کشورهای همسایه از اولویت بالایی در برقراری ارتباطات برخوردار هستند که این موضوع در دستور کار دولت قرار دارد، ادامه داد: ترکمنستان در مسیر ترانزیتی شمال به جنوب و شرق به غرب در نقشه کریدوری ایران تعریف شده و ارتباط با این کشور جزو اولویت‌های ما در حوزه‌های کریدوری اصلی کشورها در کلان‌پروژه ایران راه است. وی افزود: یکی از توافق‌های خوب، پیگیری تحقق اتصال ترانزیتی مطلوب بین دو کشور در راستای تکمیل شرق به غرب و شمال به جنوب است که طی سه ماه آینده با چهار کشور عضو، در عشق‌آباد یا تهران نشستی را برگزار می‌کنیم و توافق‌هایی را انجام خواهیم داد. وزیر راه و شهرسازی به

وزیر راه و شهرسازی گفت: حدود یک میلیون و ۹۰۰ هزار واحد مسکونی در نقاط مختلف کشور در حال ساخت است که از این تعداد حدود ۴۰۰ هزار قطعه زمین به مردم تحویل داده شد. به گزارش ایرنا، مهرداد بذریاش روز چهارشنبه در حاشیه جلسه هیأت دولت در گفت‌وگو با خبرنگاران درباره آخرین وضعیت طرح مسکن ملی و مراحل پیشرفت آن توضیح داد: هر روز به آمارها در حوزه تأمین زمین، عملیات ساخت مسکن‌های روستایی و یافت فرسوده افزوده می‌شود.

### توسعه ۲ میلیارد دلاری

وی از آغاز عملیات اجرایی گام دوم فرودگاه امام<sup>(ع)</sup> با مشارکت خارجی‌ها در هفته آینده خبر داد و گفت: ارزش طرح بیش از ۲ میلیارد دلار تعریف شده است و طی چند ماه گذشته مذاکرات و انعقاد قراردادهای انجام شده است و با سفر معاون اول رئیس‌جمهور به چین این قراردادهای امضا شد و جزئیات آن طی همین مراسم در فرودگاه امام<sup>(ع)</sup> اعلام می‌شود. وی این طرح را یکی از

یک درصدی مشاهده شده است که ناشی از استاندارد محاسبه بوده و قابلیت به‌کارگیری در امور حقوقی را ندارد. این موضوع در تغییر سال‌های پایه قبلی نیز وجود داشته ولی به‌دلیل اختلاف کم ضرایب، اهمیت در دو سال پایه میزان آن ناچیز است. لذا در سنوات گذشته برآورد میزان تورم که دلالت بر افزایش هزینه الگوی جاری مصرفی خانوار را دارد از روی تغییرات شاخص محاسبه تأخیر تأدیه که دلالت بر کاهش ارزش پول ملی را دارد تا حدی صحیح بوده هر چند که در همان سال‌ها نیز اگر آگاهی امروز و توصیه‌های کنونی استانداردهای بین‌المللی وجود می‌داشت همین میزان کم اختلاف هم نمی‌بایست لحاظ می‌شد. از همین رو، تغییرات ضرایب اهمیت سید اعلام در سال پایه ۱۴۰۰ در مقایسه با سال ۱۳۹۵ منجر شد که اختلاف قابل اغماض نباشد. در پایان هزینه سبد مصرفی خانوار، لیکن کاهش‌های رخ داده در اتصال شاخص به سال‌های قبل، ناشی از دستورالعمل محاسبه بوده و نباید موجب تصحیح حق در دعوی حقوقی شود. برای مثال فرض کنیم در یکی از ماه‌ها بر اساس سال پایه قدیم افزایش ۲ درصدی در سطح عمومی قیمت‌ها اتفاق افتاده است. همین موضوع، بر اساس سال پایه جدید و لینک به شاخص‌های گذشته، کاهش

## پاسخ بانک مرکزی به جعل تورم توسط منتقدان دولت

بانک مرکزی با انتشار جوابیه‌ای، نسبت به گزارش دو روزنامه درباره رقم تورم مهر ماه ۱۴۰۲، توضیحاتی ارائه کرد. بانک مرکزی در واکنش به انتشار گزارشی در روزنامه اعتماد با عنوان «دستکاری شاخص محاسبه مهریه؟» و روزنامه سازندگی با عنوان «چرا تورم مهریه با تورم عمومی فرق دارد؟» در خصوص نکات مطرح شده در این دو گزارش، توضیحاتی به شرح زیر ارائه کرد: روزنامه اعتماد و سازندگی به دنبال انتشار خبر غلط، غیرکارشناسی و ساختگی سایت اکوایران درباره تورم مهرماه بر اساس جدول مربوط به محاسبات تأخیر تأدیه و مهریه، بانک مرکزی را متهم به دستکاری در جدول مدنظر کرده و تحلیلی نادرست بر پایه ادعایی غلط مطرح نموده که این اتهام از طریق محاکم قضایی قابل پیگیری است. بانک مرکزی درباره تغییر سال پایه و موضوع محاسبات تأخیر تأدیه و مهریه مجدداً خاطر نشان می‌سازد: با تغییر سال پایه، شاخص‌های کالاها و خدمات مصرفی و متعاقباً تغییر در ضرایب اهمیت و اقلام سبد مصرفی خانوارها به واسطه تغییر در الگوی مصارف خانوارها و در نتیجه تأثیرپذیری بیشتر آنها از نوسانات قیمتی الگوی اقلام جدید، طبیعتاً در نتایج شاخص قیمتی مصرف‌کننده محاسبه شده

بر اساس سال پایه قدیم و جدید تفاوت به وجود می‌آید. بدیهی است هرچه تغییرات در ضرایب بیشتر باشد اختلاف مشاهده شده در نتایج بیشتر خواهد بود. با تغییر متداول سال پایه از ۱۳۹۵ به ۱۴۰۰ که تقریباً هر پنج سال یک بار انجام می‌شود، مبتنی بر استانداردهای محاسبه و به صورت خودکار، تغییر در اعداد شاخص قیمتی مصرف‌کننده در این ماه‌های گذشته بر اساس سال پایه جدید (یعنی ۱۴۰۰) در برخی ماه‌ها اختلاف قابل توجهی در خصوص مقدار این شاخص میان سال پایه قدیم (یعنی ۱۳۹۵) و جدید مشاهده می‌شود به نحوی که شاخص این ماه‌ها بر اساس سال پایه جدید، قابلیت استفاده در محاسبه تأخیر تأدیه را نداشت چراکه در موضوع تأخیر تأدیه ملالک، کاهش ارزش پول ناشی از افزایش سطح عمومی قیمت‌هاست و نه محاسبه افزایش هزینه سبد مصرفی خانوار، لیکن کاهش‌های رخ داده در اتصال شاخص به سال‌های قبل، ناشی از دستورالعمل محاسبه بوده و نباید موجب تصحیح حق در دعوی حقوقی شود. برای مثال فرض کنیم در یکی از ماه‌ها بر اساس سال پایه قدیم افزایش ۲ درصدی در سطح عمومی قیمت‌ها اتفاق افتاده است. همین موضوع، بر اساس سال پایه جدید و لینک به شاخص‌های گذشته، کاهش